

2006-08-25

Rapport: Framtidens jobb

Inledning

”Arbete åt alla är socialdemokratins viktigaste mål. Alla som vill och kan arbeta ska också kunna få ett jobb. Vi kommer att pressa tillbaka den öppna arbetslösheten till 4 procent under hösten. Därefter går vi vidare. Målet är full sysselsättning – något annat mål kan svensk arbetarrörelse aldrig ha.” (valmanifestet)

Vi kommer att nå delmålet om 4 procents öppen arbetslöshet under hösten. Nu är uppdraget att fortsätta att pressa tillbaka arbetslösheten ned mot 3 procent utan att inflationen tar fart.

Den positiva utvecklingen ska förstärkas och förlängas med fortsatt målmedvetna och konsekventa satsningar på industri, företagande, forskning och utbildning. Den starka utvecklingen på arbetsmarknaden innebär också en enastående chans att få med även dem som idag står långt ifrån arbetsmarknaden - och kanske viktigast, ungdomarna.

Grunden för tillväxten i både ekonomi och sysselsättning är fortsatt ansvarstagande för de offentliga finanserna. I vårt valmanifest har vi lagt fast en politik som underlättar för framtidens jobb att växa fram. I den här rapporten återfinns förslagen mer detaljerade – bland annat på områden som tillgång till riskkapital för företag i utveckling, satsningar på exportfrämjande och strategiska framtidsbranscher.

Grunden för en positiv utveckling är lagd

Nu kommer jobben. Statistik från SCB och AMS visar bland annat följande:

- Det senaste året har antalet jobb ökat med 121 000.
- Varje arbetsdag under året har vi fått över 550 nya jobb.
- Fyra av tio nya jobb går till ungdomar mellan 16-24 år.
- Sedan 1994 har sysselsättningen ökat med 300 000 jobb.
- Sedan 1990 har Sverige aldrig haft så många jobb som nu.
- Vårt mål om att 80 procent av arbetskraften ska vara sysselsatt nåddes i juli i år.
- Inte på hela 2000-talet har så många nya jobb anmälts till arbetsförmedlingen.
- Den öppna arbetslösheten har minskat med 40 000 personer på ett år.

Förbättringarna på arbetsmarknaden kommer därför att det går bra för Sverige – de offentliga finanserna är starka, företagsklimatet är gott, räntorna är låga, aktiviteten i ekonomin är hög.

- Sverige har världens tredje mest konkurrenskraftiga ekonomi¹.
- Svensk tillväxt slår rekord. Under andra kvartalet växte svensk ekonomi med 5,5 procent. Det är högre än både EU, USA och Japan.
- Nyföretagandet är det högsta sedan mätningarna började år 1987.
- Nyföretagandet har ökat från 35 000 till 44 585 nya företag årligen på tio år.
- Antalet konkurser har halverats på tio år².
- De utländska direktinvesteringarna³ har nästan femdubblats på tio år.
- Det svenska näringslivets export har nästan fördubblats på 10 år⁴.
- Överskottsmålet uppfylls. Under perioden 2000-2008 beräknas den offentliga sektorns finansiella sparande uppgå till i genomsnitt 2,1 procent av BNP.

¹ World Economic Forum

² från 11 379 till 6 679 år 2005

³ som andel av BNP

⁴ i fasta priser

Sverige ska konkurrera med kunskap, inte låga löner

"Sverige ska konkurrera med kunskap, inte låga löner. De omfattande satsningarna på att lyfta kunskapsnivån i hela samhället – från förskola, via grund- och gymnasieskola och komvux, till högskola och forskning – ska fortsätta."

(valmanifestet)

Ökad kompetens

- **Vårt mål om att hälften av alla ungdomar ska gå vidare till högskolan ligger fast.** Nu bygger vi ut högskolan med 17 500 platser under 2006 och 2007. Därefter vill vi öka antalet högskoleplatser ytterligare. Bristyrken prioriteras.
- **Stärkt samverkan mellan universitet, högskolor och arbetslivet.** Mer praktik, fler gästföreläsare och utvecklade kontakter med arbetslivet gör utbildningen mer relevant.
- **Intensivare internationalisering av högskoleutbildningarna.** Vi vill höja kvaliteten och öka internationaliseringen av utbildningarna vid universitet och högskolor.
- **Vi vill gå vidare och bygga ut den kvalificerade yrkesutbildningen (KY).** 80 procent av de studerande som genomgår en KY-utbildning går snabbt vidare till arbete eller studier. 1 000 platser ska tillföras KY mellan hösten 2007 till våren 2009.
- **Vi höjer den gymnasiala yrkesutbildningens kvalitet.** En gymnasial lärlingsutbildning med samma höga kunskapsmål som den skolförlagda utbildningen införs.

Forskning och innovation

- **De offentliga anslagen till forskning ska öka till 1 procent av BNP.**
- **Vi höjer forskningsanslagen direkt till universitet och högskolor.** Med höjda fasta forskningsresurser kan universitet och högskolor bättre prioritera och stärka forskningens strategiska inriktning.
- **Mer resurser till spjutspetsforskning.** Starka forskningsmiljöer med internationell konkurrenskraft ska få ökade möjligheter till stabil finansiering under lång tid.
- **Särskild satsning inom stamcellsforskningen.** När andra länder backar ökar Sveriges ansvar, och vi vill göra en särskild satsning på stamcellsforskningen.

Ett starkt och växande näringsliv

”Framtidens jobb kommer i hög grad att skapas av nya och växande företag, ofta i helt nya branscher. Därför ska företagen ha goda villkor. Tillgången på riskkapital ska förbättras, export främjas och ett nytt småföretagarlån införas. Forskning och utveckling riktad till de små och medelstora företagen ska stärkas.” (valmanifestet)

Entreprenörskap och småföretagande

- **Tillgången på riskkapital ska stärkas.** Vår ambition är att tillföra cirka en miljard kronor i en offensiv riskkapitalsatsning. Syftet med satsningen är att främja tillgången på riskkapital i de första faserna av ett företags utveckling, bland annat vill vi stödja kommersialisering av forskningsresultat från universitet och högskolor.
- **Ökat stöd till nyföretagande.** En anslagshöjning möjliggör för Almi att kraftigt öka sin utlåning. Almis ökade utlåning, tillsammans med kompletterande finansiering, kan medföra ökade investeringar i Sverige på närmare en miljard kronor per år. Den ökade utlåningen ska främst gå till nya företag. Ett nytt småföretagarlån införs med förenklad ansökningsprocess och sänkta medfinansieringskrav.
- **Effektiv användning av EU-medel.** Ytterligare en miljard kronor per år satsas i det kommande landsbygdsprogrammet. Det nya landsbygdsprogrammet för perioden 2007-2013 har ett ökat fokus på småföretagande och entreprenörskap.
- **Förenklad administration.** Mål för minskad administration för företagen finns redan på skatteområdet (20%), på jordbruks- och skogsområdet (25%) och för årsredovisningslagen (15%). Under de kommande åren ska mål fastställas inom samtliga för företagen relevanta områden.
- **Ökad trygghet för småföretagare.** Vi ser nu över hur småföretagarnas trygghet kan förbättras vid exempelvis sjukdom eller barnafödande.
- **Satsning på forskning och utveckling i små och medelstora företag.** Ytterligare ekonomiska medel tillförs området genom att Vinnovas program ”Forska och väx” utökas med 100 miljoner per år, därmed fördubblas satsningen.

Satsa internationellt på ”varumärket Sverige”

Denna mandatperiods satsning på varumärket Sverige ska utvecklas. Åren 2007-2010 tillförs export- och investeringsfrämjandet ca 170 miljoner kronor årligen utöver vad som tidigare utlovats. Därigenom vill vi att:

- **Den regionala exportrådgivningen ska tillföras ökade medel och byggas ut.**
- **Alla företag ska ha tillgång till rådgivning** för affärer på internationella marknader.
- **Exportfinansieringssystemet ska utvecklas.** Särskilda insatser ska göras för att underlätta små och medelstora företags exportfinansiering.
- **Tjänstesektorns export ska underlättas.** Tillsammans med näringslivet vill vi genomföra insatser för att stärka, särskilt småföretagens, export av tjänster.
- **Särskilda insatser på snabbväxande marknader.** Nya och förstärkta insatser ska genomföras för att främja svenska företags export, inte minst till Kina, Indien och Östersjöområdet.
- **Satsningar på miljöteknikexport.** De nya satsningarna ska särskilt främja mindre företag inom miljötekniksektorn.
- **Utländska investeringar ska underlättas inom profilbranscher.** Vi vill göra särskilda insatser inom ramen för investeringsfrämjandet för att marknadsföra svenska profilområden som exempelvis life science och fordon för utländska investerare.

Ökad samverkan mellan stat och näringsliv

”Miljardsatsningen på strategiska framtidsbranscher ska utökas och dessutom omfatta fler branscher, till exempel besöksnäringen.” (valmanifestet)

Den socialdemokratiska regeringen har tillsammans med näringsliv och fackliga organisationer tagit fram strategier för ett antal svenska nyckelbranscher: skog och trä, metallurgi, fordon, flyg och rymd, läkemedel och bioteknik samt IT/telekom. Under nästa mandatperiod vill vi utöka satsningen med 150 miljoner kronor per år 2007-2010.

- **En nationell strategi för besöksnäringen** ska tas fram i samarbete med berört näringsliv och dess fackliga organisationer. Ekonomiska resurser kommer att avsättas för att genomföra förstärkta insatser för att främja utländsk turism i Sverige. En viktig uppgift blir att i nära samarbete med näringsliv, föreningsliv och kommuner, aktivt arbeta med att få flera stora evenemang till Sverige.

- **Forskning som är relevant för tjänstesektorn ska stärkas.** Forskarskolor och tjänsteforskningsinstitut kan bli aktuella, efter gemensamt framtagande av strategier med tjänstesektorn.
- **Satsningar inom befintliga strategier.** Vi vill förstärka satsningarna inom områden som berör IT och telekombranschen, läkemedel och bioteknik, fordonsindustrins leverantörsföretag samt gröna bilen och det gröna flyget.

Den gröna omställningen – miljardinvesteringar och jobb

”Vårt land är världsledande på många områden. Genom att gå före kan vi både ta vårt ansvar för att skapa en tryggare värld och ligga långt framme i den globala konkurrensen. När världen söker lösningar på klimatförändringarna, när efterfrågan växer på ny teknik, när andelen äldre ökar i hela västvärlden och omsorgsbehoven ökar – då gynnas vi av att vårt land ligger steget före i ekologisk omställning och medicinsk-teknisk forskning.” (valmanifestet)

Oljeberoendet ska brytas

- **Breda investerings- och forskningsprogram.** För att nå det ambitiösa målet om att bryta oljeberoendet krävs omfattande investeringar. Vi vill sätta ett brett investeringsprogram som syftar till att höja energieffektiviteten i hela samhället och öka produktionen av förnybar energi. Nya möjligheter för företagande och landsbygdsutveckling kommer att skapas. Dessutom behövs ny kunskap inom en lång rad områden också utöver de rent energitekniska för att skynda på omställningen. Under den kommande mandatperioden vill vi inleda ett stort forskningsprogram inom ett flertal discipliner. Sammanlagt 2 miljarder anslås till investeringsprogrammet och forskningsprogrammet. Den största utmaningen är vägtrafiken som till 97 procent är oljebaserad. Här krävs stora investeringar för att Sverige ska kunna öka sin produktion av biodrivmedel.

Det gröna folkhemmet ska byggas

Arbetet med att modernisera Sverige till ett miljömässigt hållbart samhälle kräver investeringar och satsningar inom samhällets alla fält. Det handlar om allt ifrån att få bort farliga kemikalier och minska övergödningen – till att få energieffektivare bostäder och utbyggd vindkraft. Den svenska miljötekniksektorns totala omsättning inklusive teknik för förnybar energi är cirka 240 miljarder kronor med en sysselsättningsgrad på 100 000 personer⁵. Sverige är utan tvekan ett av världens ledande länder på miljöteknikområdet.

- **Långsiktiga investeringar för att minska utsläppen av växthusgaser** genomförs via klimatinvesteringsprogrammet (Klimp). Hittills har satsningarna omfattat 1,24 miljarder kronor. För 2007 och 2008 satsas 395 miljoner kronor per år.
- **Inhemsk produktion av biodrivmedel** har en fantastisk potential. Branschens bedömning är att en tjugoprocentig övergång till biogas som fordonbränsle kan skapa 60 000 arbetstillfällen. LRF talar om att ökad bioenergiproduktion från jord- och skogsbruk kan skapa 25 000 arbetstillfällen.
- **Den förnybara elproduktionen byggs ut** med ytterligare 17 TWh till 2016. Elcertifikatsystemet, som förlängts till år 2030, är ett effektivt verktyg.
- **Stimulans för omställning i bostäder.** En stimulans införs för hushåll som byter uppvärmning från oljepannor och direktverkande el till förnybara lösningar som bergvärme och pelletskaminer. 2 miljarder kronor satsas fram till 2010.
- **Stöd för investeringar i lokaler.** Till stöd för energi- och miljöinvesteringar i offentliga lokaler, anslås 2 miljarder kronor åren 2005-2008, varav 150 miljoner kronor går till satsningar på solenergi.
- **Investeringar för distribution av biodrivmedel.** Större mackar måste från och med 2006 tillhandahålla förnybara drivmedel. 50 miljoner kronor satsas 2006 och 100 miljoner kronor 2007 för att investeringar också görs i pumpar för biogas.
- **Vindkraften ska byggas ut.** Flera insatser för att öka installerandet av vindkraft genomförs. Det nationella planeringsmålet innebär att vindkraften ska tiodubblas till år 2015 och omfatta 10 TWh. Detta ska enligt vindkraftsbranschen ge minst 7000 arbetstillfällen.

⁵ Källa: SCB

En arbetsmarknadspolitik som får människor i arbete

”Alla, även de som idag står längst ifrån arbetsmarknaden, ska med. Ingen tjänar på att människor slås ut. Alla som kan och vill bidra till utvecklingen med eget arbete ska kunna göra det – även om det inte handlar om full tid eller om det krävs en anpassning av arbetsmiljön.” (valmanifestet)

En aktiv arbetsmarknadspolitik

Alla har rätt att vara med och skapa något nytt tillsammans med andra, att behövas och känna sig behövd. Vi har inte råd, vare sig mänskligt eller ekonomiskt, med att människor bryts ner i passivitet och arbetslöshet. Alla behövs. Dagens politik innebär bland annat att:

- **Den socialdemokratiska regeringens stora jobbpaket** innebär jobb, praktik och utbildning åt 55 000 fler.
- **Mer än 12 000 långtidsarbetslösa har redan fått ett plusjobb.**
- **27 000 människor går varje dag till ett arbete istället för att vara långtidsarbetslösa** tack vare att vi har olika former av anställningsstöd.
- **Drygt 65 000 funktionshindrade får möjlighet till arbete** och egen försörjning genom lönebidrag och offentligt skyddat arbete.
- **21 000 människor på 300 orter runt om i landet har ett jobb inom Samhall.**
- **Omkring 19 000 människor får möjlighet att ställa om** eller vidareutveckla sig genom utbildning för att möta ny efterfrågan på arbetsmarknaden.
- **Genom specialutbildade arbetsförmedlare** får nyanlända invandrare ett särskilt stöd att hitta och behålla ett arbete. Drygt hälften av deltagarna har efter avslutad introduktion fått ett arbete.
- **Den socialdemokratiska regeringen har infört ett särskilt anställningsstöd** för ungdomar som skapar möjlighet för dem som varit inskrivna mer än sex månader att få ett jobb.
- **5 500 personer får hjälp av de arbetsmarknadspolitiska insatserna** för att starta egen näringsverksamhet.

Nu går vi vidare – alla ska med

”I vårt land finns många kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden. Ofta är de unga eller har utländsk bakgrund. En del äldre har slitits ut i arbetet, andra lever med ett funktionshinder, en sjukdom eller psykiska problem. Ibland är det bara för tungt att klara tempot, kunskapskraven och den stenhårda konkurrensen. Känslan av otillräcklighet förstärks av att man inte bedöms som lönsam av marknaden. För oss är det självklart: Alla ska med.” (valmanifestet)

Nu kommer jobben. Det skapar stora möjligheter att få alla med, också dem som idag står längst ifrån arbetsmarknaden. Detta blir arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgift under mandatperioden.

För att bättre möta ett växande behov av arbetskraft måste arbetsmarknadspolitikerna förändras så att vi bättre kan möta efterfrågan på arbetskraft och undvika en situation med arbetskraftsbrist i vissa branscher.

Särskilt ska fokus sättas på att stärka funktionshindrades och långtidssjukskrivnas möjligheter att få jobb. Sjukskrivningarna faller snabbt och målet om att halvera ohälsan till år 2008 ligger inom räckhåll.

- **De arbetsmarknadspolitiska programmen byggs ut.** 11 000 fler platser i arbetsmarknadspolitiska program skapas under 2007 och 2008.
- **Arbetskraftsbrist ska motverkas.** En satsning görs på arbetsmarknadsutbildning mot bristyrken och insatser görs för att höja effektiviteten i arbetsmarknadsutbildningen. Fler måste ges chansen till en arbetsmarknadsutbildning som ökar möjligheten att få ett jobb och som gör att det inte skapas flaskhalsar och överhettning. Antalet personer som får yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning ska därför öka med 3 000 det kommande året. AMS ska också få i uppdrag att kartlägga arbetssökandes kompetens och yrkeskunnande. Utifrån de behov som framkommer av kartläggningen ska sedan arbetsmarknadsutbildningen anpassas både vad gäller typ av utbildningar och volymer för att motverka bristen på arbetskraft.
- **Kraftfulla åtgärder mot ungdomsarbetslösheten.** För att underlätta för arbetslösa ungdomar att få ett jobb finns idag möjlighet att subventionera halva lönekostnaden, maximalt 350 kronor om dagen, genom ett allmänt anställningsstöd. Vi vill korta den inskrivningstid vid arbetsförmedlingen som krävs för att få anställningsstöd från sex till tre månader. På så vis kan de arbetslösa ungdomar som får chansen till ett riktigt jobb med hjälp av anställningsstöd öka från 2 000 till 5 000. Därutöver vill vi ge ungdomar som

söker jobb på annan ort ersättning för resor i samband med anställningsintervjuer.

- **Lönebidrag, trygghetsanställningar och andra lönesubventioner ska byggas ut.** Vi vill ge fler med funktionshinder möjlighet att ta del av den förstärkning som nu sker på arbetsmarknaden. 2 000 fler lönebidrag inrättas under andra halvan av 2006 och under 2007. Därefter vill vi öka antalet lönebidrag, trygghetsanställningar och anställningar hos Samhall med 8 000 platser de kommande åren. De ökade volymerna av lönebidrag ska bland annat komma de allmännyttiga organisationerna och föreningslivet till del. Samhalls verksamhet ska utvecklas i hela landet. Fler offentligt skyddade arbeten, och fler utvecklings- och trygghetsanställningar inrättas.
- **En satsning på företagshälsovård och rehabilitering.** I samarbete med arbetsmarkandens parter genomförs en satsning på företagshälsovård och rehabilitering. Ett lagförslag om företagshälsovård läggs fram, och insatser görs för att stärka företagshälsovårdens roll i återgången till arbete. Samverkan mellan företagshälsovård och hälso- och sjukvården ska främjas. En företagshälsovårdsdelegation inrättas bestående av representanter för arbetsgivare och arbetstagare samt staten.

Offentliga investeringar skapar jobb

"Den historiska satsningen på infrastruktur ska fullföljas. Vi vill kraftsamla för att färdigställa utbyggnaden av nationellt viktiga transportstråk. Väg och järnvägsnätet ska förnyas, rustas och underhållas... Bostadsbyggandet har ökat kraftigt och ska fortsätta att öka." (valmanifestet)

Bostadsbyggande skapar jobb

- **Bostadsbyggandet ska vara högt.** Mer än 120 000 nya bostäder har tillkommit under nuvarande mandatperiod. Bostadsbyggandet ska vara fortsatt högt. Investeringsstöden för byggande av hyreslägenheter ska fortsätta. Vi vill införa ett nytt bostadsfinansieringssystem.
- **Vi ska ha en hållbar utveckling av våra städer.** Samtidigt ska vi rusta upp miljonprogrammets bostadsområden och bryta segregationen. Tillgängligheten måste bli bättre. Tryggheten måste öka genom en förstärkt stadsplanering.
- **100 000 bostäder för äldre ska byggas.** Tusentals arbeten skapas när 100 000 nya bostäder för äldre byggs under de kommande tio åren. När det ska ritas, projekteras och planeras krävs ingenjörer, arkitekter, ekonomer och konsulter. När det ska byggas krävs byggnadsarbetare, rörläggare, elektriker, målare. Det blir jobb i många företag när material och inredning ska fram, när marken ska beredas och grönområden anläggas.

Satsningar på infrastruktur

- **En historisk satsning på infrastruktur.** 381 miljarder kronor investeras i vår infrastruktur – vägar och spår – åren 2004–2015. Under nästa mandatperiod innebär det att tusentals människor sysselsätts över hela vårt land.
- **Vägar och järnvägar.** Just nu pågår byggandet av Citytunneln i Malmö, Botniabanan utmed norrlandskusten och E6 på västkusten. Nästa mandatperiod vill vi fortsätta med Norra länken och Citybanan i Stockholm, E22 utmed ostkusten och E18 mellan Stockholm och Örebro.
- **Underhåll av befintlig infrastruktur.** Vi satsar 17 miljarder på tjälsäkring, bärlighet och rekonstruktion av vägnätet, exempelvis för att vägar ska fungera för industrier i Värmland och Dalsland, men också i Norrland där gruvor och skogsbruk kräver tunga transporter och fungerande vägar. Satsningarna på bredband i alla delar av landet ska fullföljas.
- **Bättre pendlingsmöjligheter i större arbetsmarknadsregioner.** För att understödja regionförstoringen satsar vi på att förbättra kommunikationerna genom att bygga bort flaskhalsar och utveckla järnvägen. Det ger individer större valfrihet, men underlättar också för arbetsgivare att hitta rätt kompetens. Det gör oss mindre sårbara för de omställningar som vi vet kommer i en öppen ekonomi.
- **Jobb på landsbygd och i glesbygd.** Vi vill stimulera en levande landsbygd, grön teknik och en växande besöksnäring. Tusentals jobb kan skapas genom det utökade landsbygdsprogrammet och EU:s strukturfonder.

Fler anställda i vård, skola och omsorg

”Rättvisa och trygghet är kärnan i den socialdemokratiska välfärdspolitiken. Vi vill använda den offentliga sektorns starka finanser till att anställa fler i vård, skola och omsorg.” (valmanifestet)

Våra satsningar på välfärd stärker inte bara omsorgen, tryggheten och rättvisan i vårt land. Jobb skapas också. I valmanifestet ingår flera välfärds- och trygghetssatsningar.

- **Vi fortsätter öka resurserna till sjukvård och omsorg.** Kommuners och landstings ekonomi stärks av både ökande skatteintäkter och statsbidrag. Under 2007 ökar statsbidragen till kommunsektorn med 10 miljarder kronor och år 2008 med dryga sex miljarder kronor. Vi vill använda dessa ökande resurser till att öka personaltätheten i vård och omsorg, och annan kommunal verksamhet. Den sociala barn- och ungdomsvården ska också stärkas. Stora satsningar görs också på tandvården.

- **Fler anställda i förskola, skola och fritids.** Till 2007 kommer vi att nå målet att nyanställa 6 000 fler i förskolan. 15 000 fler lärare och annan personal har anställts fram till i år. Vi vill utöver det anställa 1 000 resurspersoner i de skolor som har mest problem. Vi vill utveckla kvaliteten på fritids genom att anställa 3 000 fler fritidspedagoger och annan personal.
- **100 000 nya bostäder för äldre skapar jobb i byggskedet.** Nya boenden anpassade för äldre kommer så småningom också att kräva personal. Det kan handla om vårdpersonal och matsalspersonal, trädgårdsmästare och städare, kanske en ortoped eller massör, någon som sköter kiosken och kanske en hårfrisörska.

